

Warszawa, 02 lipca 2021 r.

PIU 759/2021

Szanowny Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senator RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

uprzejmie proszę o zgodę na moje uczestnictwo w obradach komisji w dniu 7 lipca 2021r. dotyczących ustawy z 24.06.2021r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (druk nr 430).

Za zgodą Pana Przewodniczącego, Polska Izba Ubezpieczeń pragnie na posiedzeniu Komisji przekazać Senatorom swoje uwagi do powyższej ustawy. W załączniku przesyłamy nasze uwagi wraz z propozycjami brzmienia zmienianych przepisów.

Z wyrazami szacunku,

Jan Grzegorz Prądyński
Prezes Zarządu
Polskiej Izby Ubezpieczeń

Załącznik: 1

Zał. 1 – Uwagi PIU do ustawy zadośćuczynienia

Warszawa, dnia 2 lipca 2021r.

**Uwagi Polskiej Izby Ubezpieczeń do ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r.
o zmianie ustawy – Kodeks cywilny**

W związku z przesłaniem do Senatu RP ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (druk nr 430) do dalszych prac legislacyjnych, Polska Izba Ubezpieczeń (PIU) zwraca się o przyjęcie poniższych uwag.

Przede wszystkim chcielibyśmy podkreślić, że w ocenie PIU regulacja przewidziana w ustawie jest niezwykle istotna zarówno dla potencjalnych uprawnionych jak też zobowiązanych, w tym dla branży ubezpieczeniowej. Ustanowienie podstawy prawnej przyznania najbliższym członkom rodziny poszkodowanego zadośćuczynienia w razie ciężkiego i trwałego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia poszkodowanego, skutkującego niemożnością nawiązania lub kontynuowania z nim więzi rodzinnej, rozstrzygnęłoby stan niepewności prawnej wynikający z rozbieżności stanowisk Izby Cywilnej i Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Jednocześnie istotne jest doprecyzowanie proponowanego przepisu, tak, aby nie było wątpliwości co do zakresu i sposobu jego stosowania.

Zwracamy uwagę, że regulacja będzie miała szerszy zakres oddziaływania, niż tylko do szkody na osobie z tytułu zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową. Podmiotem zobowiązanym będą także osoby fizyczne, prawne, jednostki samorządów lokalnych będące organami założycielskimi dla placówek opieki zdrowotnej a także Skarb Państwa. W tym kontekście w naszej ocenie, zgodnie z Zasadami Techniki Prawodawczej zasadne jest przeprowadzenie oceny skutków regulacji dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Uwagi szczegółowe:

1. Konieczne jest bardziej precyzyjne określenie ciężkiego i trwałego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, skutkującego niemożnością nawiązania lub kontynuowania więzi rodzinnej. Proponujemy zastąpienie określenia „trwałe” określeniem „nieodwracalne”.

W uzasadnieniu do projektu ustawy wskazuje się na nieodwracalne upośledzenie funkcji życiowych, które to określenie lepiej oddaje stan uszkodzonego stanowiący jedną z przesłanek roszczenia.

W praktyce określenie „trwały” może znaleźć zastosowanie również w przypadku stanów długotrwałych, tak jak w przypadku powołanego w uzasadnieniu Projektu stanu śpiączki pourazowej, który powoduje niemożność nawiązania kontaktu z osobą uszkodzoną, często przez wiele miesięcy po czym osoba jest wybudzana i wraca do zdrowia.

Proponujemy w art. 1 nadać art. 446² Kodeksu cywilnego następujące brzmienie:

„Art. 446². 1. W razie ciężkiego i nieodwracalnego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, skutkującego zerwaniem więzi rodzinnej, sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny uszkodzonego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę”.

2. Doprecyzowania wymaga również pojęcie „niemożności nawiązania lub kontynuowania więzi”.

Pozwoli to na określenie zależności czasowej pomiędzy zdarzeniem a brakiem możliwości nawiązania więzi i wykluczy sytuacje takie jak składanie roszczenia np. przez wnuka, który urodzi się wiele lat po zdarzeniu, które wywołało trwałe i ciężkie uszczerbek albo składanie roszczeń przez osoby, które nie łączyła żadna więź pomimo istniejącego pokrewieństwa (ale mogłyby ją nawiązać). Ponadto sformułowanie „kontynuowanie więzi rodzinnej” jest niejednoznaczne i stwarza ryzyko różnych interpretacji, w tym polegającej na stosowaniu przepisu do przypadków niemożności kontynuowania dotychczasowej więzi, czyli w takim samym zakresie. Może to skutkować zgłaszaniem roszczeń w przypadkach, gdy więź nie została zerwana a jedynie uległa zmianie, np. uszkodzony wskutek zdarzenia jest osobą całkowicie sparaliżowaną, ale świadomą. Z przepisu ustawy nie wynika bowiem, że skutkiem uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia jest zerwanie więzi. Proponujemy usunięcie z przepisu wyrazów „lub kontynuowania” a także rozważenie zastąpienia wyrazów „skutkującego niemożnością nawiązania więzi rodzinnej” wyrazami „skutkującego zerwaniem więzi rodzinnej”.

Chodzi o to, aby przepis oddawał wyrażoną w uzasadnieniu projektu intencję jego stosowania w przypadkach „zerwania więzi rodzinnych, których skutek jest podobny w zakresie do śmierci osoby bliskiej”.

Propozycję legislacyjną w tym zakresie zawiera proponowane w pkt. 1 nowe brzmienie art. 446² Kodeksu cywilnego.

3. Regulacja powinna zawierać upoważnienie do wydania przepisów wykonawczych określających procedurę i podmiot uprawniony do wydawania orzeczenia o ciężkim i nieodwracalnym uszkodzeniu ciała lub zdrowia skutkującym niemożnością nawiązania lub kontynuowania więzi rodzinnej.

W związku z tym, że roszczenie będzie przysługiwało w przypadku gdy stan poszkodowanego jest zbliżony do śmierci proponujemy rozważenie wprowadzenia procedury na wzór ustalonej na podstawie art. 43a ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, procedury orzekania w sprawie sposobu i kryteriów stwierdzenia trwałego nieodwracalnego ustania czynności mózgu.

Brak delegacji ustawowej do ustalenia w/w procedury, w tym określającej zamknięty katalog stanów poszkodowanego spełniających kryteria, o których mowa w proponowanej regulacji stanowiących podstawę roszczenia o zadośćuczynienie, rodzi ryzyko zwiększenia wolumenu sporów sądowych.

Proponujemy dotychczasowy art. 3 oznaczyć jako art. 4 i nadać następujące brzmienie art. 3:

„Art. 3. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, procedurę i podmiot uprawniony do wydawania orzeczenia o ciężkim i nieodwracalnym uszkodzeniu ciała lub zdrowia skutkującym niemożnością nawiązania lub kontynuowania więzi rodzinnej”.

4. Istotne jest jednoznaczne wskazanie, że wypłata świadczenia nastąpi tylko jednorazowo tj. w razie zaistnienia stanu, którego dotyczy ustawa albo w razie śmierci poszkodowanego.

W związku z tym istnieje konieczność wprowadzenia przepisu, który wprost stanowiłby, że jeżeli osoba uprawniona otrzymała zadośćuczynienie, o którym mowa w art. 446² Kodeksu cywilnego nie będzie mogła żądać zadośćuczynienia w przypadku śmierci poszkodowanego.

Proponujemy w art. 1 dodać w art. 446² Kodeksu cywilnego ust. 2 o następującym brzmieniu:

„2. Członkowi rodziny poszkodowanego, który otrzymał zadośćuczynienie, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje zadośćuczynienie na podstawie art. 446 § 4”.

5. Ponadto, jeśli utrzymane zostanie działanie przepisu wstecz, konieczne będzie doprecyzowanie, że jeśli nastąpiła wypłata zadośćuczynienia z tytułu śmierci poszkodowanego, nie przysługuje roszczenie za zerwane więzi rodzinnej na podstawie 446² Kodeksu cywilnego.

Propozycję legislacyjną w tym zakresie zawiera proponowany w pkt. 4 nowy ust. 2 art. 446² Kodeksu cywilnego.

6. Postulujemy istotną zmianę w art. 2 i zastosowanie konstrukcji takiej samej jak przy wprowadzeniu art. 446 par. 4 KC, tj. przepis powinien dotyczyć wyłącznie roszczeń mających swe źródło w zdarzeniach, które miały miejsce od dnia jego wejścia w życie.

Jednocześnie pozostawienie art. 2 Projektu w obecnym brzmieniu spowoduje niekorzystne skutki dla ubezpieczających z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów.

Zakłady ubezpieczeń nie tworzyły w przeszłości rezerw na pokrycie nowego rodzaju świadczenia, co oznacza, że będą zmuszone do finansowania ich z bieżących składek. Jeżeli wskutek działania ustawy wstecz konieczne będzie podwyższenie składek przyszłych ubezpieczonych, to ustawa będzie miała skutek sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Zwracamy uwagę, że utrzymanie art. 2 Projektu w obecnym brzmieniu będzie skutkowało zgłaszaniem roszczeń z okresu 20 lat przed wejściem przepisu w życie.

Proponujemy następujące brzmienie art. 2:

„Art. 2. Przepis art. 446² ustawy zmienianej w art. 1 ma zastosowanie do zdarzeń, powstałych po dniu wejścia w życie ustawy”.